

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Universitatea
Transilvania
din Braşov

UNIVERSITY OF
GLOUCESTERSHIRE
at Cheltenham and Gloucester

Palacký University
Olomouc

SPORT RESOLUTIONS™
SPECIALIST INDEPENDENT DISPUTE SERVICE

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Θέματα Ηθικής στον Αθλητισμό

Διάλεξη 8

Θέματα παρενόχλησης και
κακοποίησης στον αθλητισμό

Μαθησιακοί στόχοι

- Οι έννοιες της παρενόχλησης και της κακοποίησης
- Αναγνώριση τύπων παρενόχλησης και κακοποίησης στα αθλήματα
- Μηχανισμοί εκδήλωσης παρενόχλησης και κακοποίησης στα αθλήματα
- Στατιστικά στοιχεία
- Ηθικά ζητήματα

Ηθικό δίλημμα

Ο Κώστας είναι εθελοντής προπονητής στην παιδική ομάδα στίβου (10-12 ετών) σε έναν πετυχημένο σύλλογο της περιοχής. Προπονεί την ομάδα του στο ίδιο στάδιο που προπονεί την εθνική ομάδα νέων στίβου ο προπονητής Γιάννης.

Στη διάρκεια της σεζόν ο προπονητής Κώστας βλέπει τον προπονητή Γιάννη να χρησιμοποιεί χυδαία και προσβλητική γλώσσα όταν μιλάει στους αθλητές του, να κτυπάει τα σακίδια τους και να τα πετάει πράγματα θυμωμένος όταν οι αθλητές του δεν ανταποκρίνονται στις προσδοκίες του.

- **Τι πρέπει να γίνει και γιατί;**
 - A. Ο προπονητής Κώστας πρέπει να αναφέρει στον υπεύθυνο του αθλητικού συλλόγου το τι έχει δει
 - B. Πρέπει να το αγνοήσει γιατί δεν είναι κάτι που αφορά την ομάδα του
 - Γ. Ο προπονητής Κώστας πρέπει να συναντήσει τον προπονητή Γιάννη και να του πει ότι οι αθλητές του είναι τρομαγμένοι και φοβισμένοι

Ορισμοί

- Η βία περιλαμβάνει κάθε μορφή προσβολής ή βιαιοπραγιών σωματικών ή πνευματικών, εγκατάλειψης ή παραμέλησης, κακής μεταχείρισης ή εκμετάλλευσης, συμπεριλαμβανόμενης της σεξουαλικής βίας, κατά το χρόνο που το παιδί βρίσκεται υπό την επιμέλεια των γονέων του ή του ενός από τους δύο, ή των νόμιμων εκπροσώπων του ή οποιουδήποτε άλλου προσώπου στο οποίο το έχουν εμπιστευθεί
(άρθρο 19 της Διεθνούς Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού)
- Η σκόπιμη χρήση φυσικής δύναμης, είτε ως απειλή είτε πραγματική, ενάντια στον εαυτό, σε κάποιον άλλο ή ενάντια σε ομάδα ή κοινότητα η οποία καταλήγει ή έχει πολλές πιθανότητες να καταλήξει σε τραυματισμό, θάνατο, ψυχολογική βλάβη, προβλήματα στην ανάπτυξη ή στέρηση
World Report on Violence and Health (WHO, 2002)

Ορισμοί

- **Εκφοβισμός (Bullying or cyberbullying).** Μη επιθυμητή, σκόπιμη και επαναλαμβανόμενη επιθετική συμπεριφορά συνήθως μεταξύ συνομήλικων που περιλαμβάνει μια πραγματική ή αντιλαμβανόμενη ανισορροπία δύναμης. Περιλαμβάνει απειλές, διάδοση φημών, φυσική ή λεκτική βία, σκόπιμο αποκλεισμό.
- **Καψώνι.** Περιλαμβάνει οργανωμένες εξευτελιστικές και ριψοκίνδυνες διαδικασίες μύησης συνήθως στο πλαίσιο της ομάδας από τα παλιότερα στα πιο νέα μέλη.

Ορισμοί

- **Παραμέληση.** Η αποτυχία των γονέων ή των κηδεμόνων να ανταποκριθούν στις φυσικές και συναισθηματικές ανάγκες του παιδιού και η αποτυχία να προστατεύσουν το παιδί από την έκθεση σε κινδύνους [ο ορισμός αυτός ισχύει και για προπονητές και συνοδούς αθλητών].
- **Αμέλεια.** Παραλήψεις σχετικά με την ασφάλεια των αθλητών. Πχ. Στέρηση φαγητού/ποτού, ανεπαρκής ξεκούραση ή αποκατάσταση, μη ασφαλές περιβάλλον προπόνησης, ακατάλληλες ασκήσεις για το αναπτυξιακό επίπεδο του αθλητή ή ακατάλληλες μέθοδοι προπόνησης

Ορισμοί

- **Φυσική κακοποίηση.** Ο μη τυχαίος τραυματισμός που προκαλείται στον αθλητή με κτύπημα, κλότσημα ή άλλον τρόπο που τον βλάπτει. Περιλαμβάνει επίσης, υποχρεωτική ακατάλληλη φυσική δραστηριότητα, εξαναγκασμό σε κατανάλωση αλκοόλ, ντόπινγκ.
- **Ψυχολογική κακοποίηση.** Σκόπιμη, παρατεταμένη, επαναλαμβανόμενη συμπεριφορά χωρίς φυσική επαφή στο πλαίσιο της σχέσης δυνατού-αδύνατου. Στοχεύει στον ψυχικό κόσμο του ατόμου και περιλαμβάνει τις αξίες, τα πιστεύω για τον εαυτό και τον κόσμο
- **Σεξουαλική κακοποίηση.** Κάθε επαφή σεξουαλικής φύσης χωρίς τη συναίνεση του άλλου ή όταν η συναίνεση αποτελεί προϊόν εξαναγκασμού ή χειρισμού
- **Σεξουαλική παρενόχληση.** Κάθε μη επιθυμητή και μη ευπρόσδεκτη συμπεριφορά σεξουαλικής φύσης, λεκτική, μη λεκτική ή φυσική

Τύποι κακομεταχείρισης

Τύποι κακομεταχείρισης σε αθλητές

- Σεξουαλική παρενόχληση
- Φυσική κακοποίηση
- Αμέλεια

IOC Consensus Statement 2016 p. 1021 – 1022

Επίσης

- Κίνδυνος τραυματισμού
- Επιθετικότητα μεταξύ συνομηλίκων
- Κακομεταχείριση από γονείς
- Χρήση αλκοόλ και ντόπινγκ
- Παιδική εργασία και παράνομη διακίνηση (trafficking)

The Unicef 2019

Σοβαρότητα κακομεταχείρισης

Σοβαρότητα	Συχνότητα		
	Χαμηλή	Μεσαία	Υψηλή
Χαμηλή	Ήπια	Ήπια	Μέτρια
Μεσαία	Ήπια	Μέτρια	Σοβαρή
Υψηλή	Σοβαρή	Σοβαρή	Σοβαρή

Μηχανισμοί-Παραδείγματα κακομεταχείρισης

- Επαφή
- Μη επαφή/λεκτικός
- Μέσω διαδικτύου
- Εκφοβισμός
- Καψώνι

IOC Consensus Statement 2016 p. 1022

Στατιστικά κακοποίησης στα αθλήματα

Τουλάχιστον ένα περιστατικό (Vertommen et al 2016)

- ψυχολογική βία: 38%
- Φυσική βία: 11%
- Σεξουαλική βία: 14%

- Σεξουαλική παρενόχληση: 19% - 92%
- Σεξουαλική κακοποίηση: 2% - 49%

Το μεγάλο εύρος οφείλεται στη διαφορετική μεθοδολογία
κάθε έρευνας

Στατιστικά κακοποίησης στα αθλήματα

- Αθλητές με ειδικές ανάγκες και αθλητές LGBT είναι πιο πιθανό να δεχθούν σεξουαλική παρενόχληση ή κακοποίηση
- Άτομα σε θέσης ευθύνης ή ισχύος είναι πιο πιθανό να είναι οι δράστες
- Συναθλητές είναι πιο πιθανό να είναι οι δράστες παρά οι προπονητές
- Άνδρες είναι πιο πιθανό να είναι οι δράστες παρά οι γυναίκες (υπάρχουν όμως και αναφορές με θύματα άνδρες)

Δράσεις

- Ανάπτυξη πολιτικών και διαδικασιών
- Μηχανισμοί πρόληψης
- Διαχείριση των αναφορών παρενόχλησης και κακοποίησης

IOC Safeguarding Toolkit

Οδηγίες για τον χώρο του αθλητισμού

1. Σεβασμός σε όλους και αποφυγή συμπεριφορών ή μορφών επικοινωνίας που μπορεί να θεωρηθούν προσβλητικές
2. Απέφυγε σωματικές επαφές που μπορεί να θεωρηθούν μη επιθυμητές
3. Απέφυγε όλες τις μορφές λεκτικής οικειότητας που μπορεί να θεωρηθούν ως σεξουαλικά ανάρμοστες
4. Απέφυγε εκφράσεις, αστεία και γνώμες που σχετίζονται με αρνητικό τρόπο με το φύλο ή τον σεξουαλικό προσανατολισμό
5. Φρόντισε να έχεις άτομα και των δύο φύλων στο δίκτυο υποστήριξης

Ολυμπιακή Επιτροπή Νορβηγίας

Οδηγίες για τον χώρο του αθλητισμού

6. Απέφυγε την επαφή με αθλητές σε ιδιωτικούς χώρους εκτός αν είναι παρόντα άλλα πρόσωπα ή υπάρχει σύμφωνη συγκατάθεση των γονέων/κηδεμόνων ή της διοίκησης του συλλόγου
7. Δείξε σεβασμό στην προσωπική ζωή των αθλητών, προπονητών κλπ
8. Απέφυγε διπλές σχέσεις (π.χ. προπονητής & σύντροφος). Αν συμβεί αυτό θα πρέπει ανοικτά να διευκρινιστεί στο ευρύτερο περιβάλλον
9. Μη προσφέρεις κανενός είδους αμοιβή με σκοπό την απαίτηση ή την προσμονή σεξουαλικών υπηρεσιών ως ανταπόδοση
10. Ανέλαβε δράση και ενημέρωσε αν διαπιστώσεις την παραβίαση αυτών των οδηγιών

Ολυμπιακή Επιτροπή Νορβηγίας

Η υπευθυνότητα του Προπονητή

1. Οι προπονητές θα πρέπει να αποφεύγουν τις ερωτικές ή σεξουαλικές σχέσεις με τους/τις αθλητές/τριές τους
2. Αν αυτό συμβεί, ο/η προπονητής/τρια θα πρέπει να ενημερώσει άμεσα τον ανώτερό του (πχ αρχιπροπονητή, διοίκηση) ώστε αυτοί να αποφασίσουν αν η σχέση αυτή θα έχει συνέπειες για τον προπονητή
3. Αν μετά τη σχέση αυτή ο αθλητής αισθάνεται ότι ο προπονητής του/της τον/την έχει κακοποιήσει, αυτό θα έχει συνέπειες για τον/την προπονητή/τρια

Ολυμπιακή Επιτροπή Νορβηγίας

“Start to talk”

<https://www.coe.int/en/web/sport/start-to-talk>

- Δράση του Συμβουλίου της Ευρώπης για να σταματήσει η σεξουαλική κακοποίηση παιδιών στον χώρο του αθλητισμού
- Εμπλέκονται κυβερνήσεις, αθλητικοί οργανισμοί, σύλλογοι, αθλητές και προπονητές και καλούνται να αναλάβουν συγκεκριμένες δράσεις πρόληψης και αντιμετώπισης της παιδικής κακοποίησης
- Στόχος οι ενήλικες να σπάσουν τη σιωπή και να δώσουν φωνή στα παιδιά

<https://www.coe.int/en/web/sport/video-clip>

Ηθικά Ζητήματα

Ποια είναι τα όρια;

Τι θεωρείτε ανάρμοστο και τι όχι;

<https://www.idrettsforbundet.no/english/the-role-of-the-coach>

The Norwegian Olympic and Paralympic Committee and Confederation of Sports

Ηθικά Ζητήματα

Μπορεί η προπόνηση να θεωρηθεί μορφή
κακοποίησης;

Ποια είναι τα όρια;

<https://www.youtube.com/watch?v=qij0QULBBdk>

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Βιβλιογραφία:

Fasting, K. Brackenridge, C., & Walseth, K. (2007). Women athletes personal responses to sexual harassment in sport. *Journal of Applied Sport Psychology*, 19, 413- 433

Fasting, K., Chroni, S., Helvik, S.E. & Knorre, N. (2010). Sexual harassment in sport towards females in three European countries. *International Review for the Sociology of Sport*, 46, 76-89.

International Olympic Committee (2016). Safeguarding athletes from harassment and abuse in sport. Available from https://d2g8uwgn11fzjh.cloudfront.net/wp-content/uploads/2017/10/18105952/IOC_Safeguarding_Toolkit_ENG_Screen_Full1.pdf

Mountjoy M, Brackenridge C, Arrington M, et al. Br J. (2016) International Olympic Committee consensus statement: harassment and abuse (non-accidental violence) in sport. *Sports Medicine*, 2016; 50:1019– 1029.

Stafford, A., Alexander, K., & Fry, D. (2015). There was something that wasn't right because that was the only place I was treated like that: Children and young people's experiences of emotional harm in sport. *Childhood*. 22 (1): 121-137.

Vertommen T. et al. (2018) Severe interpersonal violence against children in sport: Associated mental health problems and quality of life in adulthood. *Child Abuse and Neglect*, 76, 459-468

Vertommen T. et al. (2016). Interpersonal violence against children in sport in the Netherlands and Belgium. *Child Abuse and Neglect*, 51, 223 -236.

UNICEF (2010). Protecting Children from Violence in Sport. A Review with a focus on industrialized countries. Available from: https://www.unicef-irc.org/publications/pdf/violence_in_sport.pdf